

Zabytki

XVII - wieczny pałac

Najstarszym zabytkiem Koniecpola jest pałac murowany, mieszczący się w Chrzastowie, wybudowany z inicjatywy Aleksandra Koniecpolskiego.

Budowę rozpoczęto w 1603 roku w miejscu istniejącego wówczas drewnianego dworu, siedziby rodziny Koniecpolskich. Budowa zamku nadzorowana była przez mistrzów murarskich - najpierw Piotra Bianco (Bliank) z Krakowa, a następnie Floriana z Wielunia. Po śmierci Aleksandra Koniecpolskiego w 1610 roku budowę zajął się jego syn, później hetman Stanisław Koniecpolski. Zamek ukończono w drugiej ćwierci XVII wieku.

Najstarszym fragmentem nowożytniej rezydencji jest skrzydło pałacu zbudowane na rzucie kwadratu z dwiema przybudówkami.

W założeniach budowniczego zamek miał pełnić funkcję obronną, jednak po osiedleniu się w Koniecpolu rodziny Czapskich, zamek został gruntownie przebudowany i zamieniony na rezydencję magnacką. Pałac podwyższono o półpiętro, wzniesiono dwie oficyny - pierwszą przeznaczono na stajnię i wozownię, drugą zaś na kuchnię i mieszkanie dla służby pałacowej. Wyburzono wówczas mury obronne oraz zlikwidowano fosę, pozostawiając jedynie sześcioboczną

basztę - przebudowaną w pierwszej połowie XIX wieku na altanę.

Do dnia dzisiejszego zachowały się:

- Pałac murowany z XVII - XIX wieku
- Oficyna kuchenna z XVII - XIX wieku
- Oficyna stajenna z XVII - XIX wieku
- Baszta murowana z pierwszej połowy XVII wieku (przebudowana w pierwszej połowie XIX wieku)
- Park z pierwszej połowy XVII wieku (przekomponowany w drugiej połowie XVIII i w pierwszej połowie XIX wieku).

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Trójcy w Koniecpolu

Wspaniałym zabytkiem miasta powstałym w XVII wieku jest kościół parafialny pod wezwaniem św. Trójcy. Zamiar wzniesienia świątyni w Koniecpolu podjęty został przez hetmana Stanisława Koniecpolskiego z chwilą otrzymania buławy polnej. Budowa jednak rozpoczęła się dopiero w 1633 roku, gdyż hetman Stanisław Koniecpolski w czasie wyprawy wojennej w 1620 roku dostał się do niewoli, z której powrócił w roku 1623. Kościół pod wezwaniem św. Trójcy to budowla wczesnobarokowa. Zbudowany został częściowo z cegły, a częściowo z kamienia cisowego, podobnie jak gzymsy wewnątrz i na zewnątrz kościoła.

Świątynię zbudowano na rzucie prostokąta z prezbiterium zamkniętym ścianą prostą. Kościół posiada sklepienia kolebkowe, nad krzyżem transeptu - sklepienie kopulaste, natomiast w zakrystii kolebkowo - krzyżowe. Wokół kościoła biegnie mur z ozdobną bramą wraz z dzwonnica i zegarnicą - umieszczonymi w narożach prostokąta od strony frontu.

Warto zwrócić uwagę na bogate wnętrze świątyni. Składają się nań:

- Ołtarz główny pochodzący prawdopodobnie z XVII wieku
- Obraz św. Trójcy z XVII wieku

- Osiem barokowych ołtarzy bocznych
- Ambona barokowa datowana na połowę XVII wieku, rzeźbiona figurami świętych
- Zacheuski rokokowe z drugiej połowy XVII wieku, zapalane tylko podczas uroczystości konsekracji kościoła
- Symboliczny nagrobek hetmana Stanisława Koniecpolskiego w formie sarkofagu z rzeźbą leżącego rycerza, wystawiony przez Henryka Potockiego
- XIX - wieczna kopia obrazu Henryka Potockiego z XVII wieku przedstawiająca hetmana Stanisława Koniecpolskiego na koniu. W prawym dolnym rogu płótna umieszczony jest monogram H.P. (Henryk Potocki) jako tego, który pierwszy namalował portret hetmana, a nieco na prawo widnieje monogram C.N. (prawdopodobnie Cyprian Norwid) z datą 1841 rok.

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Michała Archanioła

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Michała Archanioła wzniesiony został w 1767 roku przez Michała Czapskiego, wojewodę malborskiego.

Na początku XVI wieku w Chrzastowie znajdował się murowany kościół pod wezwaniem Świętych Apostołów Mateusza i Macieja. Prawdopodobnie był on bardzo zniszczony, gdyż w 1544 roku zawalił się. Na jego miejscu zbudowany został przez Koniecpolskich następny kościół, który istniał aż do XVII wieku. Dopiero w 1765 roku zniszczoną świątynię kazał rozebrać Michał Czapski i na jej miejscu wznosił po dwóch latach nową, murowaną.

Kościół św. Michała Archanioła to budowla późnobarokowa, otoczona starym murem z bramą od frontu i dzwonnica za prezbiterium.

Świątynia składa się z krótkiego, prostokątnego prezbiterium. Za prezbiterium znajduje się zakrystia ze skarbczykiem na pistule. Nawa wewnątrz kościoła zbudowana jest na rzucie prostokąta i podzielona pilastrami na dwa przęsła. W prezbiterium i nawie sklepienia są płaskie, natomiast w zakrystii - kolebkowe z lunetami. Okna kościoła umieszczone na szczycie mają kształt półkolisty, otoczone są profilowanymi obramówkami. Pozostałe okna mają kształt prostokątny, także profilowane obramowania. Dach świątyni jest dwuspadowy, kryty dachówką. Na szczycie znajduje się wieżyczka na sygnaturkę.

Wnętrze kościoła nie jest tak bogate jak kościoła św. Trójcy:

- W prawym bocznym ołtarzu - obraz Matki boskiej Bolesnej. To obraz barokowy, pochodzący z przełomu XVII - XVIII wieku
- Kropielnica z dawnej głowicy jońskiej, z kieleckiego marmuru. Kropielnica pochodzi z pałacu. Jej powstanie datuje się na pierwszą połowę XVII wieku.

- Późnobarokowe ławki (druga połowa XVIII wieku)
  - Późnobarokowa dzwonnica z drugiej połowy XVIII wieku wkomponowana od wschodu w mur kościoła. Dzwonnica jest murowana w formie wysmukłej, eliptycznie przesklepiona arkadami, ujętej pilastrami.
- W kościele znajdują się też tablice pamiątkowe rodziny Potockich.
-

Dom mieszkalny z XVII wieku w Koniecpolu

Przy południowej pierzei rynku pod obecnym numerem 14 zachował się do dnia dzisiejszego mieszczański dom mieszkalny z XVII wieku.

Powstał on w latach 1640 - 1650 i być może łączy się z budową kościoła parafialnego. Dom zbudowany został z wapienia łupanego, natomiast wszystkie zabytkowe sklepienia zostały wykonane z cegły. Dom jest dwutraktowy, dwudzielny, z długą sienią. Składa się z czterech pomieszczeń, po dwa z każdej strony. Charakter reprezentacyjny posiada sień i świetlica.

Wrażenie takie odnosi się poprzez widok sklepień w tych pomieszczeniach.

Uroku świetlicy i sieni dodają także profilowane wsporniki i kamienne obramowania drzwi. Ponadto w sieni zachowały się fragmenty dekoracji o ornamentyce roślinnej, przedstawiające wianki i liście. Na szczególną uwagę zasługują piwnice domu mieszkalnego, a szczególnie piwniczne sklepienie. Są to sklepienia kolebkowe, tyle że o rzucie odwrotnym, niż rzut parteru.

Kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym św. Trójcy w Koniecpolu

Wzniesiona w 1829 roku z fundacji Joanny Potockiej. Jest to kaplica murowana, zbudowana w stylu neogotyckim. Prostokątna, z kryptą grobową. Wejście do kaplicy umieszczone jest od frontu w wielkiej ostrołukowej wnęce. Wnętrze kaplicy prezentuje się skromnie. W centralnym punkcie umieszczony jest ołtarz główny, późnorennesansowy z 1624 roku, przeniesiony z pierwotnego kościoła parafialnego. To ołtarz fundacji proboszcza Jakuba Jarzyny. Składa się na niego rzeźby przedstawiające św. Mikołaja biskupa, Jakuba Młodszego i Barbary oraz dwóch biskupów: obraz przedstawiający św. Andrzeja. Na zewnątrz przed wejściem do kaplicy wisi krucyfiks z XVII wieku o cechach ludowych. W kryptach grobowych kaplicy cmentarnej pochowani są członkowie rodziny Koniecpolskich.

